Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
Bezuidenhoutseweg 73
2500 EK Den Haag

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

Onze referentie
VCD/2019/020

Referentie
Dierentuin/2002/035

Bijlagen
1

Datum 5 november 2019
Betreft Adviesopdracht dierpresentaties en verblijven Dolfinarium

Geachte mevrouw H

Op 12 juni 2019 heeft de Visitatiecommissie Dierentuinen (hierna: de commissie), samen met mevrouw A. Vergossen van het Ministerie van LNV, een informeel bezoek gebracht aan het Dolfinarium. Dit bezoek, samen met de beantwoording van Kamervragen, hebben op 2 augustus 2019 geleid tot een adviesvraag aan de commissie over de huidige stand van zaken bij de dierpresentaties en dierverblijven van het Dolfinarium. Deze adviesvraag luidt als volgt:

'*Hoe verhouden de dierpresentaties en de betreffende verblijven van het Dolfinarium zich ten opzichte van de huidige inzichten over het houden van dieren in dierentuinen en de doelstellingen van de dierentuinrichtlijn*?'.

Om tot een advies te kunnen komen, heeft de commissie op 3 oktober 2019 een bezoek gebracht aan het Dolfinarium. Het rapport van dit bezoek vindt u als bijlage bij dit advies. Ik adviseer u het volgende in overweging te nemen bij uw besluitvorming.

Advies

Algemeen
De commissie is zeer te spreken over de openheid die het Dolfinarium gaf tijdens het bezoek. Daarnaast was het niveau van dierverzorging en training hoog. Er wordt veel over de dieren geregistreerd, zoals voeding, gedrag, medische waarden, soorten verrijking en (preventieve) gezondheidszorg.

Dierpresentaties
Elementen uit de dierpresentaties van de dolfijnen in de koepel en de Californische zeeleeuwen sluiten volgens de commissie niet aan bij de doelstellingen van de EU-dierentuinrichtlijn, zoals geïmplementeerd in het Besluit houders van dieren. De dieren worden te veel gebruikt als performers. De presentaties bestaan

overwegend uit antropomorf en onnatuurlijk gedrag. De presentaties stemmen daardoor niet overeen met de huidige inzichten over moderne dierentuinen. Bovendien brengt dit een verkeerde -niet educatief verantwoorde- boodschap over op het publiek. Voorbeelden van deze gedragingen zijn het 'staand-rijden' van de verzorger of het 'hangen' aan de vinnen van een dolfijn, het uit het water lanceren van de verzorger door een dolfijn, zwaaien met vinnen en ander als clownesk te bestempelen gedrag bij de Californische zeeleeuwen. Ook bij de walrussen was er sprake van antropomorf gedrag, maar in mindere mate.

Het aanbieden van fotomomenten met de dolfijnen en Californische zeeleeuwen is naast een risico voor de bezoeker, ook educatief niet van toegevoegde waarde. Dierentuinen laten dieren zien voor educatieve doeleinden. Op de foto gaan met een dier staat ver van dit doel af. Het Dolfinarium geeft aan dat zo'n fotomoment een onvergetelijke indruk op een kind maakt. De commissie begrijpt dat, maar is echter van mening dat het een verkeerd (onnatuurlijk) beeld van het dier aan een kind geeft. Deze dieren zijn geen huis- of knuffeldieren. Daarnaast kan het aanraken van het dier tijdens een fotomoment een gevaar voor het kind vormen, doordat het dieren zijn met een roofdierengebit en potentieel dragers van zoönosen.

De dierpresentatie van de dolfijnen in de koepel gaat gepaard met veel licht- en geluidseffecten, terwijl met name de laatste jaren het grote publiek door natuurbeschermingsorganisaties geïnformeerd wordt over de schadelijke effecten van (onderwater-)geluiden op zeezoogdieren met een sonar.

Verblijven

De dieren waarmee de dierpresentaties gehouden worden, moeten ook buiten de presentaties toegang hebben tot verblijven die voldoen aan de dierentuinvergunning. Dit is niet het geval bij de Californische zeeleeuwen en beperkt bij de dolfijnen in de koepel. Deze dieren hebben alleen toegang tot steriele waterbassins zowel voor als achter de schermen. Deze verblijven bieden weinig uitdaging en bieden geen of onvoldoende daglicht voor deze dieren. De Californische zeeleeuwen hebben zelfs helemaal geen buitenverblijf.

Het contrast met de in de Lagune gehouden dolfijnen is groot. Deze dieren hebben de ruimte om hun natuurlijke gedragingen te vertonen. Het verblijf heeft de juiste natuurlijke uitstraling. Het huisvesten van één en dezelfde diersoort op twee totaal verschillende manieren leidt niet tot het creëren van een consistent beeld bij bezoekers over de natuurlijke levenswijze van deze dieren.

Het buitenverblijf van de Steller zeeleeuwen is gedateerd qua grootte en diepte voor deze grote zeezoogdieren. Deze dieren moeten de gelegenheid hebben om dieper te kunnen duiken.

Educatie & conservatie

Het Dolfinarium schenkt niet alleen aandacht aan de onderdelen educatie en conservatie tijdens de dierpresentaties, maar ook buiten de dierpresentaties. De commissie is van mening dat deze onderdelen tijdens de dierpresentaties wel naar een hoger niveau kunnen worden getrokken. De dierpresentatie is namelijk een unieke plek om educatie en conservatie over te brengen op het publiek. Er kan

hier zoveel meer verteld worden over het soorteigen gedrag en de bedreigingen waar de diersoorten mee te maken hebben.

De educatieve boodschap bij de dierpresentatie van de Californische zeeleeuwen was ver te zoeken, terwijl dit een kans is om de vervuiling van het leefgebied (bijvoorbeeld het verhaal van plastic soep) op een kindvriendelijke en intrigerende manier over te brengen op het publiek.
Daarnaast heerste er onduidelijkheid over de educatie aan de bezoeker tijdens de dierpresentatie van de dolfijnen in de koepel aan de bezoeker, zoals de oceaanvervuiling, familiebanden tussen dolfijnen, de onderliggende relatie tussen mens en dier en de bedreigingen van de mens. Welke educatieve boodschap wil het Dolfinarium overbrengen met de animatie die tijdens de dierpresentatie op het grote scherm wordt afgespeeld? Bij de quiz voorafgaand aan de dierpresentatie komt een aantal vragen voorbij, waaruit de educatieve boodschap naar voren komt dat dolfijnen overal ter wereld voorkomen, behalve in de poolzeeën. Echter, komt dit feit niet overeen met de animatie van de Noordpool en de nepsneeuw die op een moment tijdens de dierpresentatie naar beneden dwarrelt. Ook wordt tijdens de dierpresentatie een Aziatisch beeld geschetst waarvan de betekenis niet kan worden herleid.

De attributen die tijdens de verschillende dierpresentaties worden gebruikt, moeten meer betekenis krijgen. De attributen moeten een verlengstuk vormen om het educatieve verhaal achter een natuurlijke gedraging over te brengen. Het gebruik van attributen of het geven van commando's door de verzorger moeten als motivatie worden gebruikt om natuurlijk gedrag te laten zien. Daarnaast kan het ook worden gebruikt om gezondheidstraining te laten zien. Hierbij is het wel belangrijk dat de verzorgers dit overbrengen op het publiek en ook waarom ze dit doen. Bij de dierpresentatie bij de walrussen wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een tandenborstel, echter komt de educatieve boodschap hiervan niet over op het publiek, evenals de gieter waarmee een dolfijn wordt nat gespetterd of de Steller zeeleeuw die de tong uitsteekt, een training om de veterinaire controle makkelijker te maken.

De rol die de verzorger aanneemt tijdens de dierpresentatie moet een toegevoegde waarde vormen voor het educatieve verhaal. Wanneer er interactie plaatsvindt tussen verzorger en dier is, moet duidelijk worden uitgelegd waarom dat in een dierentuinsituatie in het belang van dierwelzijn is.

Over de dolfijn is een educatieve ruimte beschikbaar voor het publiek, waar een rij informatieborden over het dier aan de muur hangen. Het Dolfinarium heeft de mogelijkheid om de educatie meer naar het dier brengen door de informatie op een speelse en interactieve manier te verspreiden. Het publiek komt voor het dier en kan verleid worden met een educatieve boodschap. Alle mogelijkheden hiervoor heeft het Dolfinarium in huis. Het Dolfinarium noemt bijvoorbeeld de dierpresentaties shows. Dit brengt onbedoeld een verkeerde -niet educatief verantwoorde- boodschap over op het publiek. Uiteindelijk draait het om een educatieve presentatie over het desbetreffende dier. Een trainer is feitelijk een gespecialiseerde verzorger; het trainen is een onderdeel van de verzorging.

Conclusie
De commissie constateert dat de zorg voor de dieren op een hoog niveau staat. Daarentegen staan de dierpresentaties, de fotomomenten en de verblijven van de Californische zeeleeuwen, Steller zeeleeuwen en de dolfijnen in de koepel, niet meer in lijn met de doelstellingen van de EU-dierentuinrichtlijn en het Besluit houders van dieren. Deze dierpresentaties zijn shows waarin dieren als performer optreden. Daarmee missen de dierpresentaties van de dolfijnen in de koepel en de Californische zeeleeuwen de educatieve waarde die van een moderne dierentuin wordt verwacht. Voor het publiek is bijvoorbeeld niet te begrijpen waarom de ene helft van de dolfijnen in een natuurlijk ogende omgeving zwemt en de andere helft in een klassieke dolfinarium opstelling.
Het Dolfinarium moet zich goed bedenken welke educatieve boodschap zij met een dierpresentatie wil overbrengen. Attributen en verzorgers kunnen hierin een -ondergeschikte- rol spelen, zolang deze niet in strijd zijn met de educatieve boodschap voor de bezoeker en de stimulatie van natuurlijk gedrag van de dieren.
Daarnaast is het van belang dat de verblijven van de Californische zeeleeuwen, Steller zeeleeuwen en de dolfijnen in de koepel voldoen aan het Besluit houders van dieren. Dat is op dit moment niet het geval.

Met vriendelijke groet,

C ;
p itatiecommissie dierentuinen

Bijlage:
- Verslag van bevindingen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum
5 november 2019

Onze referentie
VCD/2019/020

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN
Dierentuinvergunning

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer	: Dierentuin/2002/035
Naam	: Dolfinarium Harderwijk B.V.
Plaats	: Harderwijk
Contactpersoon	: De heer A. Tiebot
Datumvisitatie	: 3 oktober 2019

Deelname visitatiecommissie:
- Ger van der Sluijs (voorzitter)
- Laura Eikendal (secretaris)
- Marjo Hoedemaker (adviseur)
- Marc Damen (adviseur)
- Koen Brouwer (adviseur)
- Sofieke Bouwman (adviseur)

Aanleiding
Dolfinarium Harderwijk B.V. (hierna: Dolfinarium) beschikt sinds 29 juli 2003 over een dierentuinvergunning. Het Dolfinarium is gespecialiseerd in zeezoogdieren en behoort tot Aspro Parcs, gevestigd in Madrid, Spanje.
Op 12 juni 2019 heeft de Visitatiecommissie Dierentuinen (hierna: de commissie), samen met mevrouw A. Vergossen van het Ministerie van LNV, een informeel bezoek gebracht aan het Dolfinarium. Dit bezoek, samen met de beantwoording van Kamervragen, hebben geleid tot een adviesvraag van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de commissie. Deze adviesvraag luidt als volgt:

'*Hoe verhouden de dierpresentaties en de betreffende verblijven van het Dolfinarium zich ten opzichte van de huidige inzichten over het houden van dieren in dierentuinen en de doelstellingen van de dierentuinrichtlijn*?'

Om tot een advies te komen, heeft de commissie op 3 oktober 2019 een bezoek gebracht aan het Dolfinarium.

Algemene bevindingen
- Tijdens de visitatie waren, naast de commissieleden, de heer A. Tiebot (General Manager Dolfinarium), de heer J. Wouters (Manager Dieren Dolfinarium), mevrouw K. de Haan (Dierenarts Dolfinarium) en de heer S. van der Heul (Coördinator Dieren Aspro Benelux – Manager Dieren Boudewijn Seapark Brugge) aanwezig.
- Het Dolfinarium toont verschillende diersoorten in presentaties: tuimelaars (hierna: dolfijnen), Steller zeeleeuwen, Californische zeeleeuwen, walrussen, bruinvissen, zeehonden, haaien en roggen. Het programma van de dierpresentaties wordt aangepast op het verwachte aantal bezoekers. Dagelijks worden in een vooropgesteld schema één of meer dierpresentaties gehouden per diersoort, zodat de bezoeker de mogelijkheid heeft om alles te zien.

Bevindingen t.o.v. de dierpresentaties

Sterk Werk (Steller zeeleeuwen)
- In het verblijf waar de dierpresentaties worden gehouden bevinden zich zes Steller zeeleeuwen (*Eumetopias jubatus)*; twee mannen en vier vrouwen.
- Deze dieren worden samen gehuisvest in het verblijf, tenzij er jongen zijn geboren, dan worden de dieren in verband met veiligheid gescheiden van elkaar. Daarnaast worden er geen dierpresentaties gehouden met het jong, maar wel informatie gegeven over het jong.
- Het verblijf bevindt zich buiten en bestaat uit een bassin met water en enkele rotspartijen. Er is een grote rotspartij waaruit een waterfontein komt. Om het verblijf heen zit een hek. Het water in het verblijf is 1,6 meter diep. Vanuit de commissie wordt de minimale diepte van 3 meter aanbevolen.
- De dieren worden 'hands off' getraind. Deze zeeleeuw wordt gezien als een gevaarlijke diersoort. Voor het presenteren van de staart wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een 'husbandry hek'. De verzorger kan op deze manier het dier veilig onderzoeken.
- De dieren worden gewogen door middel van een ingebouwde weegplaat in het verblijf. De BMI wordt uitgerekend en bijgehouden, zodat de voeding voor de dieren hierop kan worden aangepast.
- Het Dolfinarium wil geen grotere groep Steller zeeleeuwen houden; dit jaar is de groepsgrootte gereduceerd door enkele dieren naar een andere (buitenlandse) dierentuin te sturen. Gefokt wordt alleen op aanvraag van andere dierentuinen gedaan. Twee vrouwen krijgen dit jaar daarom anticonceptie.

- Tijdens de dierpresentatie wordt aandacht besteed aan het gedrag van de dieren, fysieke kenmerken van het dier, bedreiging door overbevissing/plastic en het belang van vis als voeding voor deze dieren.
- Handelingen die de dieren verrichten tijdens de presentatie zijn uit het water springen, op een rots klimmen vanuit het water, klappen met hun voorvinnen en 'tong uitsteken'.
- Het Dolfinarium wil in de toekomst graag het verblijf verdiepen (minimaal 4,4 meter) en ruimer maken.

Avontureneiland en het magische amulet (Californische zeeleeuwen)

- In het verblijf waar de dierpresentaties worden gehouden, bevinden zich zes Californische zeeleeuwen (*Zalophus californianus)*; één man en vijf vrouwen.
- De dieren hebben, buiten de dierpresentaties, toegang tot het gehele verblijf (voor en achter de schermen). Alle verblijven bevinden zich in het gebouw; er is geen buitenverblijf.
- Het verblijf voor de schermen bestaat uit een vierkant bassin met daaromheen houten vlonders waarop de dieren kunnen zitten. Op het podium is een decor voor de dierpresentatie gebouwd. Het decor bestaat uit een hutje, een waterval en een deel van een schip. Daarnaast hangen er attributen aan het plafond en liggen op de grond.
- Achter de schermen beschikken de dieren over twee binnen bassins met smalle houten vlonders waarop de dieren kunnen liggen.
- De dierpresentatie wordt elke keer met afwisselende dieren gedaan.
- Mocht een dier geen zin hebben om deel te nemen aan een dierpresentatie, dan wordt een dier niet geforceerd. Het dier mag zelf bepalen welk gedrag zij uitvoert.
- Tijdens de bronsttijd worden de dieren niet gesepareerd. Dit kan wel van invloed zijn op de dierpresentaties, doordat de dieren ander gedrag gaan vertonen onder invloed van hormonen.
- In de dierpresentatie zit een 'selfie moment'. Een dier gaat op de foto met de verzorger en een kind. Daarnaast wordt er aan het einde van de dierpresentatie de mogelijkheid geboden om met een dier op de foto te gaan.
- Educatie tijdens de dierpresentatie bestaat uit een kort moment waarbij de verzorger stilstaat bij een beeldscherm waarop moet worden geraden welk diersoort het is. Daarnaast wordt een landkaart in een emmer gestopt met daarop het 'recycle' logo. Dat logo is echter dermate klein weergegeven en er wordt niet expliciet op gewezen. Een kind (de doelgroep van de show) krijgt deze boodschap op deze manier niet goed mee.

Aqua Bella (dolfijnen)

- In 'de koepel' waar de dierpresentaties worden gehouden, bevinden zich acht dolfijnen (*Tursiops truncatus)*. Dit is een 'single-sex' groep en bestaat uit alleen mannen. Hier zijn 2100 zitplaatsen voor bezoekers.
- De dierpresentatie Aqua Bella speelt zich binnen af. De dieren hebben toegang tot een buitenverblijf achter de schermen en een binnenverblijf voor en achter de schermen.
- Het verblijf waar de dierpresentatie vertoond wordt, is een rond bassin. De dolfijnen kunnen door smalle poortjes zwemmen om zich voort te bewegen tussen het bassin voor de schermen en het bassin achter de schermen. Het bassin achter de schermen kan door een hek worden afgesloten van het verblijf voor de schermen. Daarnaast hebben de dieren toegang tot een buitenverblijf. Deze is bereikbaar vanaf het binnen bassin achter de schermen.
- Voordat de dierpresentatie van start gaat, kan het publiek meedoen met een quiz op een groot scherm. De quizvragen zijn gebaseerd op educatie elementen over de dolfijn en plastic in de zee.
- Het verhaal dat tijdens de dierpresentatie op het grote scherm wordt getoond, doelt op vervuiling in de oceanen en de gevolgen hiervan op de natuur. Beelden van verschillende werelddelen worden getoond aan het publiek: Azië, Afrika, Noordpool en het Caribisch gebied.
- Tijdens de presentatie worden verschillende gedragingen door de dolfijnen uitgevoerd, waarbij een verzorger voor een groot deel van de presentatie samen met de dolfijnen in het water is. Deze gedragingen bestaan onder andere uit voorwerpen terugwerpen door de dolfijn op de kant, 'staand-rijden' van de verzorger of het 'hangen' aan de vinnen van een dolfijn, het uit het water lanceren van de verzorger door een dolfijn en verschillende sprongen door de dolfijnen.
- De volgorde van handelingen tijdens deze dierpresentatie is elke keer anders, zodat de dieren niet van te voren weten wat er gaat gebeuren. Hierdoor wordt de routine van een dierpresentatie voor de dolfijnen doorbroken.
- In de dierpresentatie zit een foto moment, waarin een kind op de foto gaat met een dolfijn. Het dier komt hierbij op een soort plateau in het water te liggen en wordt hierbij aangeraakt door het kind.
- Tijdens de dierpresentatie wordt gebruik gemaakt van veel techniek, harde muziek en lichteffecten. Over het algemeen is de ruimte erg donker.
- Aan het einde van de dierpresentatie wordt de mogelijkheid geboden aan de bezoeker om met het dier op de foto te gaan.

De Snor(rrr)show (walrussen)

- In het verblijf waar de dierpresentaties worden gehouden, bevinden zich vier walrussen (*Odobenus rosmarus)*; één man en drie vrouwen.
- Het bassin heeft vele rondingen en heeft een verhoogd plateau waarbij de dieren uit het water kunnen komen. Dit plateau wordt gebruikt voor de dierpresentatie. De dieren zijn voor de bezoeker ook zichtbaar onder water door middel van een glazen wand in de ruimte Onder Odiezee. Daarnaast heeft het verblijf een gedeelte dat kan worden afgesloten van de rest van het verblijf. Binnen zijn de 'walrusstallen', deze kunnen ook door middel van hekken worden afgesloten van het buitenverblijf.
- Tijdens de dierpresentatie was er veel interactie met het publiek. Er werd informatie gegeven over de fysieke kenmerken van de walrussen, zoals het gewicht, de vinnen van de dieren en hun blaas- en zuigkracht. Ook werd er aandacht besteed aan de gezondheidstraining van de dieren, zoals de controle van de tanden. Dit werd uitgebeeld door middel van het 'tandenpoetsen' bij de walrussen. Aan het einde van de dierpresentatie werd er aandacht besteed aan de opwarming en vervuiling van de aarde en de gevolgen hiervan.
- Het dier met slagtanden draagt titanium caps om de punten van de slagtanden heen, ter bescherming van de verzorgers, maar ook tegen het splitsen van de slagtanden.
- Achter de schermen bevindt zich het waterfiltersysteem van de het walrussenverblijf. Eén keer per week wordt het hele waterbassin gereinigd met chloor. De walrussen worden op dat moment op stal gehouden tot het chloor voldoende afgebroken is.

Dolfijnendelta (dolfijnen)

- In het verblijf waar de dierpresentaties worden gehouden, bevinden zich negentien dolfijnen (*Tursiops truncatus)*. Het is een gemengde groep.
- De Dolfijnendelta bevindt zich in zijn geheel buiten en is een uitgestrekt bassin waarin de dieren veel ruimte hebben om zich voort te bewegen. De dieren zijn voor de bezoeker ook zichtbaar onder water door middel van een glazen wand in de ruimte Onder Odiezee. Het bassin biedt veel variatie voor de dieren om hun natuurlijke gedrag te vertonen. Er zijn vele rondingen, rotsen en begroeiing in het verblijf aangebracht. Daarnaast leven er in het verblijf vele vissen en lagere dieren, waardoor er haast een heus ecosysteem ontstaat. De dieren hebben ook verrijking doordat zij te maken hebben met de weersinvloeden. Het water is tot 5 meter diep met een gemiddelde van 2 meter. Het verblijf heeft een oppervlakte heeft 7500 m^2 en een watervolume van 15000 m^3.
- Er wordt tijdens de dierpresentatie aandacht besteed aan educatie, conservatie, training en onderzoek. De verzorgers van de dieren staan hierbij op de kant en zijn niet met de dieren samen in het water. De boodschap wordt overgebracht door een verzorger met een microfoon. De dolfijnen laten in dit verblijf veelal natuurlijk gedrag zien en maken af en toe een sprong voor het publiek gestimuleerd door de verzorger.
- De glazen wand van het bassin wordt drie keer in de week schoongemaakt door professionele duikers. Het water in het bassin moet minimaal 16°C zijn.
- Achter de schermen bevindt zich het waterfiltersysteem van de Dolfijnendelta. De capaciteit van dit systeem is 10 miljoen liter water. Het werkt 24 uur per dag en er zijn nachtwakers aanwezig, die onder andere de werking van de filters in de gaten houden.

Verzorging

- Het team dierverzorgers bestaat uit dertig fte, waarvan 50% multi-inzetbaar is voor alle diersoorten en 50% dierverzorgingsexpert zijn van bepaalde diersoorten. Elke dierafdeling heeft een afdelingshoofd.
- Het Dolfinarium kijkt goed naar het gedrag en gezondheid van de dieren en oefent hierdoor goede controle uit op individuele dieren.
- Training van de dieren wordt gedaan op basis van goed gedrag, hierbij wordt geen gebruik gemaakt van straffen en beloningen worden nooit onthouden.
- De verzorgers/verzorgers worden door het Dolfinarium gezien als verrijking voor de dieren.
- Elke maand wordt er tienduizend kilo vis gebruikt ter voeding van de dieren. Elke dierafdeling heeft een speciale viskeuken waar de vis wordt klaargemaakt om gevoerd te worden.
- Voor de zorg wordt dagelijks een (digitaal) logboek bijgehouden. Hieruit kunnen eventueel patronen worden ontdekt waaruit blijkt dat een dier iets mankeert. Elke week vindt er een overleg plaats met de dierenartsen van elke dierafdeling waarin medische zaken met elkaar worden besproken. Daarnaast maakt het Dolfinarium gebruik van een 'medische whatsappgroep', waarin de medische zorg ook met elkaar wordt gedeeld. Het Dolfinarium geeft aan dat door deze preventieve zorg 95% van de ziektegevallen op tijd kan worden aangepakt.
- Het Dolfinarium maakt gebruik van een eigen laboratorium. In dit lab wordt onder andere bloed van de dieren geanalyseerd en preventief cupjes (uitademing van dolfijnen) onder de microscoop onderzocht.

- Een veelvoorkomend probleem bij dolfijnen die in de Dolfijnendelta leven zijn tandproblemen. Dolfinarium doet hier nog steeds onderzoek naar in het laboratorium. Recent onderzoek heeft schimmelproblemen in de Dolfijnendelta uitgesloten.
- Een veelvoorkomend probleem bij de dolfijnen die in de koepel leven zijn luchtwegproblemen. In 2014/2015 is er een geheel nieuw luchtsysteem in de koepel geïnstalleerd. Echter, zijn de problemen nog niet geheel verholpen. Het Dolfinarium vermoedt dat het te maken heeft met dat zij midden in een bollengebied zitten en/of dat er veel bouwwerkzaamheden in de omgeving plaatsvinden. Het Dolfinarium heeft contact met de Radboud Universiteit vanwege longfunctieonderzoek (spirometrie) bij de dolfijnen.
- Per dolfijn per jaar maakt het Dolfinarium ongeveer tweeduizend euro aan medische kosten.
- Elke dag worden er watermetingen uitgevoerd, zoals onder andere het zoutgehalte. Daarnaast wordt er wekelijks een controle gedaan op het nitriet- nitraat- en fosfaatgehalte van het water.
- Van de dolfijnen in de koepel worden voedselboeken bijgehouden, waarmee de individuele dieren worden gemonitord en hierop de basisvoeding kan worden berekend. Eventueel wordt dit ook besproken met de dierenarts. Daarnaast worden ook de soort verrijkingen en tijdsduur voor deze dieren bijgehouden. Deze worden onderverdeeld naar mentale, fysieke, foerageer, visuele, sensorische verrijkingen.
- De dolfijnen binnen in de koepel hebben, volgens het Dolfinarium, meer verrijking nodig dan de dieren buiten in de Dolfijnendelta.
- Er zijn altijd twee dierverzorgers bij de walrussen uit veiligheid.
- De tanden van de walrussen worden elke dag gecontroleerd.

<u>Educatie & conservatie</u>

- Er is een educatieruimte beschikbaar gemaakt waar de bezoeker door heen kan lopen. Aan het plafond hangt een skelet van een overleden dolfijn van het Dolfinarium (Skinny). Aan de wanden hangt informatie over verschillende onderwerpen bij dolfijnen (fylogenetische boom, evolutie, zoogdieren, voortplanting, zintuigen, groepsleven, slapen, geluid & communicatie, jagen, gedrag, leefgebieden, plastic, klimaat, visserij en fysieke en fysiologische kenmerken).